

Violència familiar

Carles Pérez i Testor

A finals del 2004 l'AEIDTF (Asociación Española para la Investigación y Desarrollo de la Terapia Familiar) va decidir celebrar el seu tercer congrés nacional a Barcelona l'any 2006 i va encarregar la seva organització al **Grup de Recerca de Parella i Família**, grup de recerca format per investigadors de la Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna (FPCEEB) i de l'Institut Universitari de Salut Mental Vidal i Barraquer, institucions integrades en la Universitat Ramon Llull, que ja havia organitzat unes jornades sobre Violència i Família l'any 2002. Era doncs una bona oportunitat per tornar a reunir a investigadors experts en l'àmbit de la violència i la família i sobretot als investigadors que portaven entre mans recerques compartides com els companys de la Xarxa Temàtica de Violència Familiar (XTVF) subvencionada pel DURSI i els investigadors de la REDIF (Xarxa Europea d'Instituts de la Família).

¹ Pérez Testor, C.; Alomar, E. (2005). "Violencia en la Familia".
Barcelona: Edebé.

Quan es produeix violència física i/o psicològica en l'entorn familiar poden aparèixer greus seqüeles i situacions irreparables en els diferents membres de la família, podent arribar, com ens mostren dia rere dia els mitjans de comunicació, a la mort d'un o mes membres de la família. Alguns autors afirmen que l'agressió física entre els cònjuges apareix en mes del 30% de les parelles que conviuen, pel que la violència de gènere ocupa un espai important en les actuals polítiques de prevenció, al costat de polítiques que intenten prevenir la violència infantil, sobretot la negligència, i la violència en la tercera edat.

És evident que l'agressió i la violència estan implícites en les relacions humanes però sens dubte quan aquesta violència apareix en un entorn, en teoria segur, com és l'àmbit familiar, implica un impacte mes important en els membres víctimes de la violència o fins i tot, en els nens, el fet de ser observadors d'aquesta violència. Com ja vàrem descriure en la nostra darrera publicació sobre violència (Pérez Testor i Alomar, 2005) un dels factors de risc clarament relacionats amb la violència en les relacions de parella és l'experiència d'haver viscut situacions de violència en la família d'origen. És a dir, els homes que han presenciat violència entre els seus pares tenen un risc mes alt de ser ells mateixos violents. I també hem pogut observar que poden aparèixer diferències de gènere. Així els homes exposats a conflictes parentals és mes possible que desenvolupin desordres externs, com agressió i trastorns de conducta, mentre que les dones és mes possible que desenvolupin desordres interns com l'ansietat i la depressió.

Estem convençuts que aprendre a manejar el conflicte és una tasca bàsica per a mantenir una intimitat satisfactòria en la relació adulta. Si el dèficit en el maneig del conflicte és evident, habilitats i programes de prevenció poden ajudar a superar dificultats i prevenir conductes violentes. Aquest és el repte que tenim plantejat.

I precisament és el que varem desenvolupar en el Congrés de Barcelona de març del 2006; congrés organitzat per l'AEIDTF i per la FPCEEB, amb la col·laboració de la Fundació Vidal i Barraquer, la Societat Espanyola de Psicoanàlisi, la Societat Catalana de Teràpia Familiar i la Fundació "La Caixa" que varen recolzar plenament les jornades de treball. El Congrés va tenir una gran acollida amb mes de 300 inscrits i va comptar amb una impecable organització gràcies a la tasca del departament de Formació Continuada de la FPCEEB amb la Dra. Montserrat Castelló i tot el seu equip: Marta Batalla, Loles González, Anna Capa i Clara Serdà.

Van participar com a ponents investigadors de la Universitat Catòlica de Milà, Université Catholique de Lyon, Universitat Autònoma de Barcelona, Universidad del País Vasco, Universidad de Sevilla, Universidad de Màlaga, Universidad de A Coruña, Centro Stirpe de Madrid, Societat Italiana de Psicoanàlisi, Hospital Virgen de Xunqueira (SERGAS), Servicio Andaluz de Salud de Màlaga, i de la pròpia Universitat Ramon Llull.

Quan en Francesc Garreta, director de la Revista Aloma, ens va proposar escriure un monogràfic sobre la violència en la família, ens va semblar el mitjà més adient per donar a conèixer els treballs i les conclusions del nostre congrés. Fruit de les ponències, comunicacions i discussions d'aquestes jornades sorgeix aquest monogràfic. Cadascun dels autors ha revisat els seus treballs i ens fan aquesta nova aportació.

Vittorio Cigoli ens presenta una introducció de les arrels relacionals familiars per situar el règim de la violència en aquest àmbit, mentre que Anna Maria Nicoló centra la seva intervenció en la violència que pot aparèixer en la parella des d'una perspectiva psicoanalítica. Després Josep A. Castillo fa una aportació sobre les intervencions psicològiques, psicosocials i educatives en situacions de violència i Sergio Llebaria ens fa un resum de la situació de la Llei contra la violència de gènere tot just 15 mesos després de la seva aprovació.

En un segon bloc d'intervencions destacaríem en primer lloc l'aportació de Juan Luis Linares amb una revisió de les perspectives sistèmiques de la violència, seguit de Valentín Escudero que ens introdueix al concepte d'Aliança Terapèutica en la parella i la família, i d'un treball de Maria Luisa Gennari i Vittorio Cigoli, unes consideracions clíniques de la violència i la tendresa dels vincles de parella i família.

El tercer bloc el formarien les diferents formes d'intervenció en situacions de violència com la que proposa Alberto Espina i col·laboradors sobre la psicoteràpia de grup en nens, la d'Ásun Ortego i col·laboradors sobre psicoteràpia de grup amb pares, o la de Miguel Garrido sobre la tècnica amb grup reflexiu, José A. Ríos presenta un treball sobre el lligam que existeix entre violència i sexualitat i Montserrat Davins i col·laboradors descriuen una intervenció en dones maltractades. I tanca aquest monogràfic un treball d'Anna Abío i Anna Vilaregut sobre adolescents amb trastorns de conducta i un article d'Iñigo Ochoa de Alda i col·laboradors sobre el burnout dels que tenen cura de les situacions de maltractament.

Voldríem agrair a tots els autors l'esforç i la generositat que han tingut en compartir la seva tasca amb tots nosaltres. També a tots aquells que van fer possible el Congrés i a el director de la revista Aloma, Francesc Garreta, i a tot el seu equip, que ens han donat la possibilitat de publicar les reflexions que es van discutir durant el mes de març.

Esperem que amb la publicació d'aquest monogràfic puguem ajudar a terapeutes i investigadors a donar un pas mes cap a la resolució d'aquesta problemàtica tan dura i difícil per a tots com és la violència en la vida familiar.